

meno zvyšovalo by přidělovou cenu, kdyby nebylo zároveň bývalo určeno, že žalobce má za toto obřemenění platiti žalovaným přiměřenou náhradu, a že toto zvýšení přidělové ceny nastalo by aspoň částečně, kdyby náhrada nedosáhla přiměřenosti, pokud se týče snížila by se přidělová cena, kdyby náhrada vyměřená přestoupila přiměřenost. Když však to takovou souvislost má s přidělovou cenou a tuto cenu může určit jen a jen Státní pozemkový úřad, jest zřejmo, že i cenu za služebnost užívání, kterou ovčín žalovaným přidělený ve prospěch žalobce obtížil, může určit Státní pozemkový úřad, neboť jen on může určit, jakou cenu užívání má za přiměřenou tak, by zároveň přidělová cena za ovčín zůstala taková, jakou si představoval, jakou chtěl určit. Rozumí se, že prohlášení Státního pozemkového úřadu jednou, že si tu příslušnost připsuje, a po druhé, že ji soudu přenechává, nemá významu, neboť příslušnost ta nepodléhá dispozici ani úřadů ani stran, nýbrž jest absolutní.

Čís. 9187.

Podle práva platného na Slovensku nepotřebuje poručník svolení poručenského soudu k vedení sporu. Jde po této stránce o otázku hmotného práva a jest užití práva platného na Slovensku, i když se spor, tam zmístněný, projednává v historických zemích.

Pokud byl četník oprávněn použití střelné zbraně. Užil-li četník oprávněně střelné zbraně, není stát práv náhradou škody.

(Rozh. ze dne 20. září 1929, Rv I 681/28.)

Četnická hlídka pozastavila při noční obchůzce Vincence N-a, jenž se chtěl dostat do nevěstince v T. na Slovensku. Ježto se Vincenc N. za dotazování četníků, již ho měli za nebezpečného zločince, dal na útěk, použila četnická hlídka proti němu střelné zbraně, Vincenc N. byl zasažen a na poranění zemřel. Pozůstalá vdova a děti domáhaly se na na československém eráru náhrady škody. *Procesní soud* první stoličce uznal, *odvolací soud* neuznal žalobní nárok důvodem po právu. *Důvody*: Skutkový podklad rozepře jest jednak nesporný, jednak zjištěn výpověďmi svědků Antonína S-a a Josefa A-a. Podle prvního soudu jest nesporné, že smrt Vincence N-a nastala následkem jeho postřelení, takže jest příčinná souvislost mezi použitím zbraně a smrtí Vincence N-a. Netřeba proto tuto příčinnou souvislost dále zkoumati a poukazovati na nález a posudek soudních znalců lékařů z trestních spisů, podle nichž smrt N-ova nastala otravou krve, která povstala ze střelné rány. Správně také první soud uvádí, v kterém případě ručí na území Slovenska stát za škodu jeho orgány způsobenou, totiž, když škoda byla způsobena zaviněním orgánu při výkonu služby neb úřadu a když stalo se to za normálních poměrů. Není sporu o tom, že se souzený případ stal za poměrů normálních. V otázce zavinění státního orgánu však soud odvolací nesouhlasí s názorem prvního soudu. Správně v rozsudku prvního soudu citováno bylo ustanovení § 13 zákona o čet-

nictvu ze dne 14. dubna 1920, čís. 299 sb. z. a n. o tom, kdy smí četník konající službu užití zbraně. Zjištěno bylo prvním soudem, že četnická hlídka považovala N-a za nebezpečného lupiče Gustava L-a a že četníci odůvodňují proč ho zaň považovali. Dále nutno uvážit, že se četnická hlídka setkala s oním člověkem o 1 hodině v noci při služební obchůzce před nevěstincem, kam se marně snažil dostat, že, když se ho tázala na jméno, udal jí jméno zřejmě falešné, že pak, když si naň posvítili a S. řekl: »Vy jste L.«, onen muž četníka prudce odstrčil a dal se na útěk. Podezření, že tu jde o L-a, které podoba onoho muže v hlídce vzbudila, sesílití muselo jeho chování, neboť proč by byl jinak utíkal na slova »Vy jste L.« Na to nastalo honění, muž utíkal, četníci za ním a volali opětovně, by stál a pohrozili, že střelí, avšak muž přes vyhrůžku vyzvání hlídky neuposlechl. Četníci měli důvod domnívati se, že mají co činiti s nebezpečným zločincem, který před nimi utíkal a jehož útěk měli povinnost zameziti a jehož nebylo možno jiným způsobem zadržeti, byli proto oprávněni v tomto případě podle § 13 (3) cit. zák. čís. 299/20 užití zbraně. Muž střelen byl do nohy, takže bylo použito zbraně způsobem šetrným. Nešťastný výsledek zakročení četnické hlídky proti Vincenci N-ovi a celý tento tragický případ, při němž člověk nevinný přišel o život a který jistě vzbuzuje a zasluhuje plné soustrasti, nezakládá však povinnost státu k náhradě škody četnictvem jako orgánem státním ve výkonu služby v tomto případě způsobené, poněvadž schází tu podstatná podmínka takové povinnosti, zavinění státního orgánu. Z děje vyličeného na základě nesporného přednesu stran a zjištění prvního soudu vychází najevo, že četnická hlídka byla oprávněna použití zbraně, že jí nelze důvodně vytýkati zavinění na smrtelném výsledku tohoto zakročení. Omyl hlídky v osobě stíhaného jest dostatečně omluven a vysvětlen a chování N-ovo nemohlo ve hlídce vzbuditi jiné myšlenky než že utvrzovalo ji v domněnce, že jde o stíhaného lupiče L-a. Tyto skutečnosti nemohou opravňovati a odůvodňovati názor prvního soudu, že úsudek četnické hlídky byl neodůvodněný, ba přímo ukvapený. Z těchto důvodů nenabyl soud odvolací přesvědčení, že smrt Vincence N-a byla způsobena zaviněním státního orgánu při výkonu služby a proto neshledal žalobu důvodnou. Odvolání žalované strany bylo proto vyhověti a mezitímní rozsudek prvního soudu změnit v ten způsob, že se uznává právem, že nárok žalující strany proti žalovanému eráru na placení výživného pro usmrcení jejího manžela, pokud se týče otce Vincence N-a, jenž byl dne 31. října 1922 v T. četnictvem při výkonu služby smrtelně postřelen, není důvodem po právu.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Co se týče otázky, zda k žalobě za žalující děti měla mateřská poručnice potřebí zmocnění poručenského soudu, jest to otázka hmotného práva, na které § 1 c. ř. s. výslovně poukazuje, a jak již nižší stolice

provedly, podle slovenského práva hmotného, jehož tu, ježto jde o případ ze Slovenska, kde žalobci bydlí — a patrně příslušní jsou, ač na to nedojde — užití jest (§ 34 obč. zák. obdobou), poručník zmocnění poručenského soudu k vedení sporu nemá potřebí. Nemůže býti o tom pochybnosti, že četníkům, z nichž jeden manžela, pokud se týče otce žalobců postřelil, z čehož pošla jeho smrt, nemůže vina býti přičítána, že tyto orgány jednaly plně podle své služební povinnosti, v čemž se odkazuje na správné důvody odvolacího soudu, k nimž se dodává vzhledem k vývodům dovolání jen tolik, že, stanoví-li § 13 zákona o četnictvu ze dne 14. dubna 1920, čís. 299 sb. z. a n., nyní v doslovu zákona ze dne 31. ledna 1928, čís. 28 sb. z. a n., jenž tu podle § 8 obč. zák. platí přes to, že se případ sběhl již v roce 1922, tedy ještě za vlády staršího doslovu (o tom níže), že četník službu konající smí, »šetře opatrnosti podle okolností případu potřebné«, užití zbraně, by zamezil útěk nebezpečného zločince, jehož nemůže jiným způsobem zadržeti (čís. 4), nutno chápati ne tak, jak činí dovolání, že to je objektivní znak a že tedy musí skutečně jíti o nebezpečného zločince, nýbrž zřejmě jen tak, že okolnosti musí býti takové, by četník měl vážné důvody pokládati dotyčnou osobu za nebezpečného zločince, jak to potom i níže zmíněná služební instrukce (Pinkas-Erhart z roku 1923), mluvíc o zamezení útěku nebezpečného zločince v § 65 ad 3. (str. 142), vykládá, říká, že za nebezpečného zločince má býti pokládána osoba, která od příslušného úřadu byla četníkovi za takovou výslovně označena nebo kterou jest z jiných nepochybných okolností důvodně za obzvlášť nebezpečnou pro stát, pro osobu nebo pro cizí majetek pokládati, v čemž nastala změna ani novým doslovem § 65 čís. 4 služ. instr. vydaným na základě novely zákona z roku 1928 výnosem ministerstva vnitra čís. 37.156/13 — 1928 Věstn. četn. čís. 8 z roku 1928. Jinak by předpis byl prakticky takměř ilusorní, protože daleko převládajícím pravidlem bude, že četník zločince osobně nezná, nýbrž může na totožnost jeho souditi jen z popisu a z fotografie. Ovšem že pravidelně jen tento úsudek nestačí, nýbrž že k tomu musí přistoupiti ještě jiné okolnosti, jež podezření, že jde o zločince, sesilují, ale těch tu právě ve skutkové povaze nižšími stolicemi na základě výpovědí svědeckých zjištěná byla celá spojitá řada, takže podezření četníků bylo dekonce nutkavé, i odkazuje se na skutkovou povahu tu, jak je stručně zvláště v rozsudku odvolacího soudu a podrobně v oněch výpovědích svědeckých vyličená. Klade-li dovolání velký důraz na to, že nebožtík postižen byl četníky před nevěstincem a že tedy motivem jeho nepravých udání, odporu a útěku byla bázeň ze zjištění jeho osoby, které by mu přineslo úhonu, neseslabuje to nijak důvodnost podezření, které četníci z jeho chování proti němu musili čerpati, zvláště, když obávaným následkům zjištění své osoby mohl nebožtík rozumným počínáním snadno předejiti: mohl prostě udati své pravé jméno a, kdyby byla jeho totožnost jako domácího občana zjišťována úředně, na př. na strážnici, bylo by při tom o místě, kde byl zatčen, nebylo musilo býti ani řeči, neboť místo bylo lhostejno a záleželo jen na totožnosti osoby, a četníci na prosté jeho požádání byli by zajisté o místě pomlčeli, po-

kládal-li to pro sebe za choulostivé. Ovšem § 13 cit. zák. ve starším doslovu nařizoval, by četník, užívaje zbraně, šetřil »předepsané opatrnosti« a v novém doslovu nařizuje, by četník, užívaje zbraně, šetřil »opatrnosti podle okolností případu potřebné«. Tu především jest předeslati, že »předepsaným opatrnostem« rovnají se vždy a všude t. zv. »opatrnosti věci přiměřené«, jak to už z § 335 tr. zák. plyne a podrobně provedeno v rozhodnutí čí. 1358 sb. n. s., takže v obsahu předpisu novým doslovem nenastala změna. Jestliže starší doslov zákona nepřipomínal opatrnost věci přiměřenou a nový doslov nepřipomíná zase opatrnost předepsanou, musí onde k těmto a tu k oněm nicméně býti hleděno. § 65 služební instrukce pro četnictvo (vydání Pinkas-Erhart z r. 1923 str. 141) praví, že četník smí užití zbraně teprv, když selhaly mírnější prostředky, jimiž jsou při pokusu o útěk napomenutí a pronásledování honěním, a i pak že zbraně užití jest co nejšetrněji. Podle shora uvedeného nového doslovu § 65 služ. instr. má se napomenutí státi hlasem rozkazovacím a honění po případě s použitím služebního psa (což tu odpadá, ani četníci psa neměli), dále jest šetřiti opatrnosti, jejíž míra se řídí potřebou, které okolnosti případu vyžadují, a posléze jest zbraně užití co nejšetrněji, jen takovým způsobem a jen do té míry, by bylo dosaženo účelu, k němuž směřuje a aby nebyl ohrožen život osob jiných, a života osoby, proti níž užití zbraně směřuje, jest co nejvíce šetřiti. Jak se tam dále vtomně připomíná, má četník, zakročuje-li, užití formule »Ve jménu zákona«. Tyto v novém doslovu předepsané opatrnosti, pokud nejsou předepsány také již ve starším doslovu, mohou ovšem v souzeném případě, datujícím již z roku 1922, tedy z doby staršího doslovu, platiti jen jako opatrnosti věci přiměřené. Těchto všech opatrností a šetrností však četníci v souzeném případě vrchovatě dbali, jak dokazuje zjištěná skutková povaha, kterou arcí nižší stolice, ač svědkům věří, neuvedly v každém bodu hořejších předpisů služební instrukce, k nimž nepřihlížely, zrovna tak jako ne k novému zákonu z roku 1928 shora citovanému, i odkazuje se proto na skutkovou povahu tu s tím doplněním, že četníci vyzvali N-a jménem zákona, by je následoval, a, pronásledující utíkájícího, křičeli za ním téměř neustále, že střelí, a to způsobem rozkazovacím »střelím, stůj!«, a když na konec nuceni byli vyhrůžku provésti, střelil ho jeden jen do nohy, by útěk, jak předpis nařizuje, zmařil.

Čís. 9188.

Stát neručí za škodu ze zabavení bankovek na Slovensku koncem dubna 1919. Pokud nelze spatřovati zavinění státních orgánů v tom, že nastalo prodlení při vrácení bankovek. K zabavení bankovek stačilo, bylo-li dostatečné podezření, že tu jest stav, opravňující podle zákona k zabavení.

(Rozh. ze dne 20. září 1929, Rv I 847/28.)

Žalobci byly dne 29. dubna 1919 zabaveny vojenskou hlídkou na Slovensku neokolkované bankovky a byly mu vydány teprve dne 17. října